

עברית: הבנה, הבעה ולשון

שאלון ב'

יחידת לימוד אחת

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שלוש שעות וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים.

		פרק ראשון — הבנה והבעה	
50 נקודות	—	חלק א: הבנה (20 נקודות)	{
		חלק ב: הבעה (30 נקודות)	
24 נקודות	—	תחביר	פרק שני
26 נקודות	—	מערכת הצורות	פרק שלישי
100 נקודות	—	סה"כ	

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראה מיוחדת: הקפד על כתב ברור, על כתיב נכון, על כללי הדקדוק ועל פיסוק הגיוני.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטיוטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיוטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

/המשך מעבר לדף/

לפניך שלושה טקסטים 1-3. קרא אותם, וענה על השאלות שאחריהם.

טקסט 1

המכביות: המשחקים האולימפיים של העם היהודי

מאת צבי צמרת

כבר בראשית המאה העשרים פרח הספורט היהודי בארצות רבות באירופה, אולם הרעיון של כינוס עולמי של כל הספורטאים היהודים, קיום "אולימפיאדה של יהודים" על אדמת ארץ-ישראל עלה רק במחצית השנייה של שנות העשרים באותה מאה. אולימפיאדה זו כונתה אחרי שנים "מכבייה", והיזם הראשי לכינונה היה יוסף יקותיאל⁽¹⁾.

כאשר יזם יקותיאל את המכבייה היו לו מטרות אחדות: האחת, טיפוח התרבות היהודית — תרבות הגוף ותרבות הרוח — והצגת התרבות היהודית לפני עם ישראל ולפני העולם כולו; השנייה, טיפוח הספורט בקרב היהודים בעולם והדגשה כי הספורטאים היהודים אינם רק נציגי מולדותיהם אלא גם נציגי העם היהודי; השלישית, טיפוח מרכזיותה של ארץ-ישראל והבלטתה בתור מרכז העם היהודי.

ביוני 1929 אישר הקונגרס העולמי של "מכבי" את הצעתו של יקותיאל לערוך את המכבייה הראשונה באביב תרצ"ב (1932) בתל אביב, במלאת 1,800 שנה למרד בר כוכבא. לקראת האירוע ההיסטורי נבנה איצטדיון במיוחד למכבייה על גדות הירקון. המכבייה הראשונה תרמה להרמת המורל בקרב יושבי הארץ והרימה את קרנה של התנועה הציונית בקרב יהדות התפוצות.

המכבייה השנייה נערכה בשנת 1935, בצל עליית הנאצים לשלטון בגרמניה, ובשל כך הרגישו מארגני המכבייה שיש להעצים את הפגנת השרירים היהודית. רבים ראו במכבייה תשובה מופגנת על הניסיונות שהתעצמו באותם חודשים להשפיל את העם היהודי ולרמוס את כבודו.

המכבייה השלישית הייתה אמורה להיערך בשנת 1938, אולם מאורעות תרצ"ו-תרצ"ט בארץ (1936-1939), הזעזועים הגדולים באירופה, השואה של העם היהודי ומלחמת העצמאות — כל אלה גרמו לדחיית המכבייה, והיא נערכה רק בשנת 1950. המכבייה הרביעית נערכה בסוכות תשי"ד (1953), ומאז התקיימו המכביות דרך קבע כל ארבע שנים, כמו המשחקים האולימפיים.

אפשר לומר כי חלומו של יקותיאל לכנס יחד ספורטאים יהודים מן העולם כולו התגשם. עם זאת מבחינת רמת הספורט גרידא, הישגי הספורטאים היהודים במכבייה הם לא פעם בינוניים ומטה. אחת הסיבות לכך היא שמקצת הספורטאים המצטיינים שנולדו יהודים אינם חשים כל קשר ליהדותם, ומשום כך אינם מוכנים לבוא לתחרויות יהודיות. התוצאה היא ש"האולימפיאדה של העם היהודי" היא התכנסות ספורטיבית ממעלה שנייה של יהודים מן התפוצות ושל ישראלים במדינת ישראל.

* מעובד על פי צמרת, צ' (2002). המכביות: המשחקים האולימפיים של העם היהודי. בתוך ח' קאופמן וח' חריף (עורכים), **תרבות הגוף והספורט**

בישראל במאה העשרים. עמ' 114-128. ירושלים: יד בן צבי.

(1) יוסף יקותיאל — מראשי ארגון "מכבי" — תנועה ציונית ספורטיבית, וממייסדי ההתאחדות הארץ-ישראלית לכדורגל.

חייבים גם להודות: מבחינה ציונית האירוע משפיע פחות ופחות, מכיוון שהרוח הציונית בארץ נחלשה. מבחינת הספורט, ההישגים הספורטיביים באירוע זה מעטים מאוד ביחס להישגים בספורט העולמי. 25

ואף על פי כן ערפה של המכבייה הוא רב. המכבייה היא הוכחה נוספת שמדינת ישראל היא לא רק "מדינה לאזרחיה", אלא גם "מדינת משפחה": מדינתה של המשפחה היהודית בעולם כולו, שאף שהיא פזורה לה על פני ארצות ומדינות שונות, מרכזת בישראל. קשרי דם ותרבות — ובכלל זה "תרבות הגוף" — מחברים בין חלקיה.

טקסט 2

האם עוד יש משמעות למכביות

מאת חיים קאופמן

למכביות לא היה מעולם ערך ספורטיבי של ממש. נכון שמדי פעם בפעם היו הבלחות כאלה או אחרות, למשל השתתפותו של מרק ספיץ במכבייה השמינית ב-1969 (לאחר שקבע שיאי עולם וזכה במדליות אולימפיות) או של כדורסלנים שלאחר המכבייה נשארו בארץ, כמו טל ברודי⁽²⁾. אך כשאנחנו בוחנים את ערכו של מפעל זה, הרי שמדובר בתחרויות חובבניות שרמתן המקצועית הספורטיבית ירודה, ואין בהן שום עניין לציבור מלבד לאלה המשתתפים בהן בפועל. התקשורת לא מסקרת את התחרויות האלה כלל ועיקר, מספר הצופים בהן דל, וחוף מטקס הפתיחה אין בתחרויות אלה שום דבר המעורר סקרנות של ממש. מכיוון שאין למשחקים אלה כל ערך ספורטיבי, נותר רק הערך הלאומי שלהם, והשאלה היא אם מבחינה זו יש בכלל ערך לקיומם.

למכביות הראשונות הייתה חשיבות לאומית רבה בהתחשב במציאות של ראשית המאה הקודמת. באותה תקופה נאבקה הזהות היהודית על הגדרתה, וזרמים שונים נתנו ביטוי שונה לזהות זו: יהודים רבים מצאו בהגירה למערב ובהשתלבות בחברה האמריקנית מזור לכל תחלואי העם היהודי; יהודים אחרים ראו בהתבוללות דרך להשתלבות בחברת הרוב בארצות שבהן ישבו, ורק התנועה הציונית התמקדה בהגדרה לאומית בארץ-ישראל. 10

נוסף על המאבק על זהותו עמד העם היהודי כולו בשנות השלושים והארבעים של המאה העשרים לנוכח איום חיצוני — אנטישמיות חריפה וקיצונית יותר מזו שידעה ההיסטוריה היהודית עד אז. כך התווסף למאבק הפנימי על הזהות היהודית איום חיצוני על עצם קיום העם היהודי.

במציאות זו היה למכביות ערך רב: הן נועדו בין השאר להציג לעולם את תרבות הגוף היהודית המתפתחת, בעיקר לנוכח הסטראוטיפ של היהודי החלש פיזית, שרווח באותה תקופה. הן גרמו לבני נוער יהודים מן הגולה לבוא לארץ-ישראל ולהיווכח במפעל הציוני הקורם עור וגידים, והן הדגישו את הסולידריות היהודית לנוכח האנטישמיות. 15

* מעובד על פי קאופמן, ח' (2/8/2013). האם עוד יש משמעות למכביות. פורטל המאמנים של ישראל. אוחר מ' <http://sport4me.co.il>

(2) טל ברודי — כדורסלן שהגיע לישראל עם משלחת ארצות הברית למכבייה השביעית ולאחר מכן החליט לעלות לישראל. הוא הצטרף לקבוצת הכדורסל של מכבי תל אביב, ובשנת 1977 הוביל את הקבוצה לזכייה בגביע אירופה בכדורסל.

גם בשנים הראשונות למדינת ישראל עדיין היה למכביות ערך לאומי לא מבוטל. באותה תקופה שימש הספורט אמצעי תעמולה למדינת ישראל ולקידום ערכיה הציוניים. המכבייה הייתה זירה מרשימה במיוחד להצגת הרעיון שמדינת ישראל היא מרכז העם היהודי והיא שואפת לקיבוץ הגלויות בציון. 20

עם זאת נראה כי בשנים האחרונות הולכת ופוחתת החשיבות הלאומית של המכבייה. למרות האתוס של "הגורל היהודי המשותף" ומאמצי ההסברה של מדינת ישראל, לרוב אזרחי ישראל אין עניין מיוחד בקהילות היהודיות שבתפוצות, ולרוב הקהילות היהודיות שבתפוצות – אין עניין מיוחד במדינת ישראל.

אומנם בשנים האחרונות התגברה האנטישמיות, אך אין להשוותה לזו של אמצע המאה הקודמת. רוב יהודי התפוצות משתלבים בתרבויות של ארצותיהם, וכיום אין כמעט זכר לחזון היותה של ארץ-ישראל מרכז רוחני לתפוצות ואמצעי למניעת התבוללות. 25

במציאות זו איבדו המכביות את כוח המשיכה שלהן. צריך להודות על האמת: העניין במכבייה פחת לא רק משום שהערך הספורטיבי שלה נמוך, אלא גם בגלל השינוי במערכת היחסים שבין ישראל לבין התפוצות. הציבור בישראל כבר אינו יוצא מגדרו לנוכח "האולימפיאדה של העם היהודי", ולכל היותר מוכן לצפות בטקס הפתיחה, בתנאי שהוא יהיה אטרקטיבי דיו. 30

איני טוען שצריך להפסיק לקיים את המכביות, ואין זה פסול שמשלחות חובבניות למדי של ספורטאים יהודים מן התפוצות יבואו לבקר בארץ, אבל האדישות וחוסר העניין שבהם המכבייה מתקבלת כיום בציבור ובתקשורת משקפים הלכה למעשה את המשמעות האמיתית של מפעל זה.

המכבייה: זה לא רק ספורט

מאת אריאל בולשטיין

בנאומו בקונגרס הציוני השני השמיע מקס נורדאו, אחד מאבות הציונות, קריאה נועזת להחייאה של "יהדות השרירים". באותה תקופה ראו ביהודים אנשים חלשים בגוף ובנפש, והתנועה הציונית הצעירה סברה כי אם יתחזקו היהודים מבחינה פיזית, ישתפר מעמדם גם בזירה המדינית. הסיסמה של נורדאו נפלה על אוזניים קשובות. אומנם שמו של יוסף יקותיאל, הוגה רעיון המכבייה ומגשימו, אינו ידוע ברבים, אך מפעל חייו קרם עור וגידים ונהפך להצלחה מוכחת. רעיון "האולימפיאדה היהודית" כבש לבבות וסייע לקרב נוער יהודי מעשרות מדינות אל העשייה הציונית.

5

אפשר להתווכח על החשיבות הספורטיבית של המכבייה, אבל אין ספק באשר למשמעויות האחרות של המפעל הזה. מדובר ככל הנראה בהתכנסות היהודית הגדולה ביותר, שבאה לבטא אמת פשוטה: אנחנו עם אחד. תובנה זו אולי נשמעת מובנת מאליה לישראלים רבים, אולם בעולם יש קולות לא מעטים המנסים לערער עליה. מי שניסו בזמן האחרון להבאיש את ריחה של המכבייה ולהדביק לה תווית שקרית של "אירוע גזעני" סובלים – סובלים מאוד – כשהם רואים את האחדות היהודית הזאת.

10

ועוד מסקנה, שהיא חשובה במיוחד לנוכח המחלוקות האקטואליות: המכבייה ממחישה בנחרצות ובבהירות את מרכזיותה הבלתי מעורערת של ישראל בעולם היהודי של ימינו. קהילות יהודיות רבות וחשובות עדיין נשארות בגולה, אך אין קהילה בתפוצות, גם לא קהילת יהדות ארצות הברית, שיכולה לקבץ סביבה את הקהילות היהודיות האחרות ולמשוך אותן אליה. החיבור הזה מתאפשר רק במדינת ישראל, ולא במקרה הספורטאים היהודים מכל היבשות נפגשים דווקא בה.

15

ברוכים הבאים, ספורטאי המכבייה!

* מעובד על פי בולשטיין, א' (6/7/2017). המכבייה: זה לא רק ספורט. **ישראל היום**. אוחר מ' <http://www.israelhayom.co.il>

פרק ראשון — הבנה והבעה (50 נקודות)

בפרק זה שני חלקים — א: הבנה, ב: הבעה.
ענה על השאלות במחברתך לפי ההוראות בכל חלק.

חלק א: הבנה (20 נקודות)

ענה במחברתך על כל השאלות 1-4, על פי הטקסטים.

1. על פי יוסף יקותיאל המוזכר בטקסט 1, אחת המטרות של המכבייה היא "טיפוח מרכזיותה של ארץ-ישראל והבלטתה בתור מרכז העם היהודי".

לפי כל אחד מכותבי הטקסטים 1-3, כתוב אם התגשמה מטרה זו של המכבייה. הבא הוכחה לדברך מכל אחד מן הטקסטים. (6 נקודות)

2. כותבי הטקסטים 1-3 עוסקים בערך המקצועי-ספורטיבי של המכבייה.
על פי שלושת כותבי הטקסטים, כתוב מהו הערך המקצועי-ספורטיבי של המכבייה, והבא הוכחה לדברך מכל אחד מן הטקסטים. (5 נקודות)

3. א. במאמרי טיעון רבים הכותבים מביאים טענות של אחרים, השונות מטענות הכותבים.
על פי טקסט 3, כתוב שתי טענות של אחרים שהכותב מביא, וליד כל טענה העתק את הביטוי הלשוני המעיד שהיא טענה של אחרים. (4 נקודות)
ב. הסבר כיצד הבאת טענות של אחרים מסייעת לכותבי מאמרים בחיזוק דבריהם. (2 נקודות)

4. בסוף כל אחד מן הטקסטים 1-3 הכותב מביע את עמדתו.
הצג במשפט אחד את עמדתו של כל אחד מן הכותבים. בניסוח של כל עמדה ציין גם את הסתייגות הכותב. (סך הכול — שלוש עמדות) (3 נקודות)

חלק ב: הבעה (30 נקודות)

בחר באחד מן הנושאים 5-6, ציין את מספר הנושא שבחרת, וכתוב עליו מאמר בהיקף של כ־500 מילים, לפי ההוראות.

5. מארגני המכבייה מבקשים להדגיש את הזהות היהודית, ועל כך הם סופגים ביקורת מאנשים ומגופים הטוענים

כי מדובר ב"גישה גזענית".

כתוב **מאמר טיעון**, הבע בו את דעתך על ביקורת זו, ונמק את דבריך. תוכל להיעזר בטקסטים שקראת.

6. בישראל ספורטאים מצטיינים זוכים ליוקרה, ומעוררים גאווה בעם ובמדינה, לעיתים אף יותר ממדענים, מתמטיקאים,

מוזיקאים ואחרים, הזוכים גם הם להצלחות בין־לאומיות.

כתוב **מאמר טיעון**, הבע בו את דעתך על תופעה זו, ונמק את דבריך. תוכל להיעזר בטקסטים שקראת.

פרק שני — תחביר (24 נקודות)

בפרק זה ענה על שלושה שאלות: על שאלה 7 (חובה) ועל שתיים מן השאלות 8-11 (שאלות בחירה).

(לכל שאלה — 8 נקודות)

ענה על השאלות במחברתך.

7. שאלת חובה (8 נקודות)

לפניך קטע ובו שלושה משפטים ממוספרים. קרא אותם, וענה על הסעיפים שאחריו.

⁽¹⁾ממאמרו של קאופמן עולה כי בשנים האחרונות הולכת ופוחתת החשיבות הלאומית של המכבייה.⁽²⁾ העולם היהודי כבר אינו זירה תוססת של מאבקי זהות.⁽³⁾ למרות האתוס של "הגורל היהודי המשותף" ומאמצי ההסברה של מדינת ישראל לרוב אזרחי ישראל אין עניין מיוחד בקהילות היהודיות שבתפוצות, ולרוב הקהילות שבתפוצות אין עניין מיוחד במדינת ישראל.

א. העתק למחברתך את מספרי המשפטים (1)-(3), וציין ליד כל מספר את סוגו התחבירי של המשפט:

פשוט, מורכב, או איחוי (מחובר).

• אם קבעת שהמשפט מורכב — העתק ממנו את הפסוקית / הפסוקיות, וציין את תפקידה / תפקידן התחבירי.

• אם קבעת שהמשפט הוא משפט איחוי (מחובר) — העתק את האיבר האחרון של המשפט.

• אם יש במשפט חלקים כוללים — העתק אותם וציין את תפקידם התחבירי במשפט.

ב. כתוב את מספרי המשפטים (1)-(3), וליד כל מספר כתוב את כל הנשואים שיש במשפט.

ג. המר את משפט (1) במשפט מסוג תחבירי אחר.

שאלות בחירה (16 נקודות)

ענה על שתיים מן השאלות 8-11 (לכל שאלה – 8 נקודות).

שים לב: ענה על כל הסעיפים בשאלות שתבחר.

8. א. לפניך משפט. קרא אותו, וענה על הסעיפים שאחריו.

המכבייה השלישית הייתה אמורה להיערך בשנת 1938, אולם מאורעות הדמים בארץ, הזעזועים הגדולים באירופה, השואה של העם היהודי ומלחמת העצמאות – כל אלה גרמו לדחיית המכבייה, והיא נערכה רק בשנת 1950.

(1) ציין את הסוג התחבירי של המשפט: פשוט, מורכב, איחוי (מחובר).

(2) במשפט יש חלק כולל. ציין מהו תפקידו התחבירי.

(3) ציין את התפקיד התחבירי של הצירוף "כל אלה" במשפט, וכתוב מדוע בחר הכותב להוסיף צירוף זה למשפט.

(4) במשפט מופיעה פעמיים וי"ו החיבור:

ומלחמת העצמאות

והיא

העתק למחברתך את הצירופים, וציין ליד כל אחד מהם בין אילו חלקים במשפט וי"ו החיבור מחברת.

ב. לפניך שני משפטים. קרא אותם, וענה על השאלה שאחריהם.

I. בשנות השלושים והארבעים התמודד העם היהודי עם איום חיצוני – אנטישמיות חריפה וקיצונית.

II. המכבייה השביעית שנערכה בשנת 1965 זכורה בעיקר בזכות השתתפותו של מרק ספיץ, שחיין אמריקני בן 15, שהגיע למכבייה עם נבחרת יהודי ארצות הברית ולימים נעשה למהיר שחיני העולם.

בכל אחד מן המשפטים II-I יש תמורה. כתוב במחברתך את מספרי המשפטים II-I, העתק מכל אחד מן המשפטים את המילים שהתמורה ממירה, וציין את התפקיד התחבירי של המילים בכל משפט.

9. א. לפניך קטע ממאמר שכתבה תלמידה בבחינת הבגרות. בקטע יש שיבושים אחדים בתחום התחביר. קרא את הקטע, וענה על הסעיפים שאחריו.

בימינו קיימות תופעות שליליות הקשורות בהתנהגותם של בני נוער והנגרמים מחוסר פעילות חברתית והיעדר מסגרת חברתית אמיתית.

נשאלת השאלה עד כמה תנועת הנוער יכולה לצמצם משמעותית תופעות שליליות מעין אלה? האם היום, שאנו מוקפים באמצעים טכנולוגיים מגוונים, יש מקום לתנועות הנוער של פעם? פעם החשיפה לאלימות ואלכוהול אינה הייתה רחבה כפי שהיא היום. התפשטות התופעה שבה בני נוער מתבגרים מהר מדי ומושפעים מתרבות רעה גורמים לנו לחשוב מה ניתן לעשות בכדי למגר את התופעה.

לדעתי, תנועת הנוער היא מסגרת חברתית אשר יכולה לתמוך ולעזור לבני נוער.

- (1) העתק מן הקטע שלושה שיבושים בתחום התחביר, וכתוב ליד כל אחד מן השיבושים את הנוסח התקין שלו.
- (2) בחר באחד מן השיבושים שהעתקת, והסבר במונחים תחביריים מהו השיבוש.

ב. לפניך רשימת מילות תנאי נפוצות, אך שתיים מהן אינן תקינות.

אם, בָּאֵם, אֵילוּלָא, אֵילוּ, בְּמִידָה ו, לו

- (1) העתק מן הרשימה את שתי מילות התנאי שאינן תקינות.
- (2) לפניך שלושה משפטים III-I, ובכל אחד מהם חסרה מילת תנאי.
- העתק למחברתך את מספרי המשפטים III-I, וכתוב ליד כל מספר את מילת התנאי המתאימה מבין מילות התנאי התקינות שברשימה בראש סעיף ב.
- I. _____ היית מתאמן יותר, היית יכול לנצח במשחה הגמר.
- II. _____ תתאמן יותר, יש סיכוי שתוכל להשתתף במכבייה הבאה.
- III. _____ קנינו כרטיסים מראש, לא היינו יכולים להשתתף בטקס הפתיחה.

10. לפניך שלושה משפטים III-I, ובהם חלקים כוללים. קרא אותם, וענה על הסעיפים שאחריהם.

I. הספורטאים היהודים אינם רק נציגי מולדותיהם, אלא גם נציגי העם היהודי.

II. הספורטאים אינם משתתפים באליפות אסיה, אלא באליפות אירופה.

III. בימינו המכבייה היא אירוע שאין לו כל הצדקה לאומית או ספורטיבית.

א. כתוב במחברתך את מספרי המשפטים III-I. בנוגע לכל אחד מן המשפטים, מלא אחר ההוראות האלה:

- העתק את החלק הכולל מן המשפט.
 - ציין את התפקיד התחבירי של כל חלק כולל שהעתקת.
 - ציין את הקשר הלוגי בכל חלק כולל שהעתקת.
- ב. משפט מספר II כתוב במבנה: "אין... אלא...".
- כתוב את המשפט מחדש בלי שימוש במבנה "אין... אלא...". השתמש במילה "ולא".
- שנה את סדר המילים כנדרש.

11. לפניך קטע המתאר את האירועים הדרמטיים שהתרחשו במכבייה ה-15.

כמה דקות לפני טקס פתיחת המכבייה ה-15 אשר שודר בשידור ישיר בטלוויזיה למליוני צופים, אירע אסון נורא: גשר עץ אשר הוצב מעל נחל הירקון קרס בשעה שצעדה עליו משלחת אוסטרליה בדרכה לטקס. עשרות ספורטאים נפלו לנחל המזוהם. ארבעה ספורטאים נהרגו. צל כבד הוטל על המדינה כולה, ובייחוד על מארגני המכבייה. על כמה מן המארגנים הושטו עונשי מאסר.

א. כתוב משפט מורכב בעל קשר לוגי של סיבה ותוצאה, על פי מידע שתבחר מן הקטע.

ב. כתוב שבעה משפטים פשוטים המתארים בסדר כרונולוגי את השתלשלות האירועים שהובילו לאסון המכבייה ואת תוצאותיו.

ג. העתק מן הקטע דוגמה אחת לכל אחד מן התפקידים התחביריים שלפניך: מושא, תיאור, לוואי.

פרק שלישי — מערכת הצורות (26 נקודות)

בפרק זה ענה על שלושה שאלות: על שאלה 12 (חובה) ועל שתיים מן השאלות 13-16 (שאלות בחירה).
ענה על השאלות במחברתך.

12. שאלת חובה (8 נקודות)

לפניך קטע על פי טקסט 2, ובו מודגשות מילים. קרא אותו, וענה על הסעיפים שאחריו.

מקצת הספורטאים המצטיינים שנולְדו יהודים אינם חֲשִׁים כל קשר ליהדותם ואינם מוֹכְנִים לְבוא לתחרויות יהודיות. התּוֹצָאָה היא ש"האולימפיאדה של העם היהודי" היא התְּכַנְסוּת ספורטיבית ממעלה שנייה של ישראלים ויהודים מן התְּפוצוֹת במדינת ישראל. חייבים גם להוֹדוֹת כי מבחינה ציונית האירוע משפיע פחות ופחות, ואף על פי כן ערכה של המכבייה רב. המכבייה היא הוֹכְחָה נוספת שמְדִינַת ישראל היא מדינתה של המשפחה היהודית בעולם כולו ומרכזה בישראל.

- א. מבין המילים המודגשות בקטע, העתק רק את המילים מגזרת נחי ע"ו.
- ב. מבין המילים המודגשות בקטע, העתק מילה אחת ששייכת לשתי גזרות (מ"גזרת המורכבים"), וציין את שתי הגזרות.
- ג. כתוב את המילה הנגזרת מן השורש של המילה תּוֹצָאָה ומן המשקל של המילה הוֹכְחָה.
- ד. כתוב את שם הפועל של הפועל נולְדו המודגש בקטע.
- ה. כתוב מן השורש של המילה תְּפוצוֹת המודגשת בקטע —
- (1) שם פועל (בבניין כלשהו)
- (2) שם פעולה
- (3) פועל בבניין נפעל, בזמן הווה ובגוף רבים

שאלות בחירה (18 נקודות)

לפניך ארבע שאלות: שתיים מתחום הפועל (שאלות 13-14) ושתיים מתחום השם (שאלות 15-16).
עליך לענות על שתי שאלות בלבד. תוכל לבחור אותן כרצונך: מתחום הפועל, מתחום השם או משני התחומים (לכל שאלה – 9 נקודות).
שים לב: ענה על כל הסעיפים בשאלות שתבחר.

הפועל

13. לפניך קטע מטקסט 3, קרא אותו, וענה על הסעיפים שאחריו.

אפשר להתווכח על החשיבות הספורטיבית של המכבייה, אבל אין ספק באשר למשמעויות האחרות של המפעל הזה. מדובר ככל הנראה, בהתכנסות היהודית הגדולה ביותר, שבאה לבטא אמת פשוטה: אנחנו עם אחד. תובנה זו אולי נשמעת מובנת מאליה לישראלים רבים, אולם בעולם יש קולות לא מעטים המנסים לערער עליה. מי שניסו להבאיש את ריחה של המכבייה ולהדביק לה תווית של "אירוע גזעני", סובלים – סובלים מאוד – כשהם רואים את האחדות היהודית הזאת. אין קהילה בתפוצות שיכולה למשוך את הקהילות היהודיות אליה. החיבור הזה מתאפשר רק במדינת ישראל, ולא במקרה הספורטאים היהודים מכל היבשות נפגשים דווקא בה. ברוכים הבאים, ספורטאי המכבייה!

- א. העתק מן הקטע שבעה פעלים – פועל אחד מכל בניין: פָּעַל, נפעל, הפעיל, הופעל, פיעל, פועל, התפעל.
- ב. העתק מן הקטע ארבעה פעלים – פועל אחד מכל גזרה: שלמים, נחי ע"ו, נחי ל"י, נחי ל"א.
- ג. העתק מן הקטע: • פועל אחד בעל משמעות של גרימה.
- פועל אחד בעל משמעות של פעולה הדדית.
- ד. כתוב את צורת העתיד בגוף מדבר של הפועל יְכַלֵּל, ושבץ אותה במשפט משלך.

14. לפניך משפטים ובכל אחד מהם מודגש פועל. קרא אותם, וענה על הסעיפים שאחריהם.

- I. המכבייה הראשונה תִּרְמָה להרמת המורל בקרב יושבי הארץ.
- II. היא הִרְמָה את קרנה של התנועה הציונית בקרב יהדות התפוצות.
- III. האירוע רוֹמֵם את רוחם של המשתתפים.
- IV. מנהלי הקבוצה מִתְרִים בשחקן שאם ימשיך בהתנהגותו המחפירה, הוא לא ישתתף בגמר.
- V. הארגון מִתְרִים את הציבור לשם איסוף כספים לבניית איצטדיון.
- VI. היזהר שלא תִּרְמָה על ידי מוכרי הכרטיסים הרבים בכניסה.

- א. העתק למחברתך את המספרים VI-I, וליד כל מספר כתוב את השורש והבניין של הפועל המודגש במשפט.
- ב. כתוב את המספרים IV ו-V, וליד כל מספר כתוב את שם הפועל ואת שם הפעולה של הפועל המודגש בכל אחד מן המשפטים האלה.

השם

15. לפניך חמישה צירופים, ובכל צירוף מודגשת מילה.

הַתְּמוֹטָטוֹת הגשר, הַתְּדָעָה לאומית, הַנִּפְתּ הַדָּגל, הַתְּנוּעָה ציונית, רִיצַת משוכות

א. איזו מן המילים המודגשות יוצאת דופן מבחינת הגזרה?

ב. ציין את הגזרה המשותפת לארבע המילים האחרות.

ג. העתק מן המילים המודגשות רק את המילים הנוטות במשקלי שמות הפעולה.

ד. לכל אחת מן המילים שאינה שם פעולה, כתוב שם פעולה כלשהו מאותו השורש.

ה. לפניך משפטים, ובכל אחד מהם מודגשת מילה.

מבין המילים המודגשות העתק רק את המילה שנגזרה מאותו השורש של המילה רִיצָה.

- שמעתי הִרְצָאָה מעניינת.

- לאחר רִצּוּי תקופת המאסר יצא האסיר לחופשי.

- לאחר הִתְרוֹצְצוֹת רבה הצלחתי להשיג את הספר.

- יש בי רִצּוֹן עז להצליח במבחן.

- הִתְרַצוֹת היא התפייסות, היענות לבקשה.

16. א. לפניך משפט ובו מודגשת מילה.

- קובעי הַמְּדִינִיּוֹת הלאומית ניסו להילחם באנטישמיות באמצעות עריכת המכבייה.

(1) המילה הַמְּדִינִיּוֹת נגזרה בדרך של בסיס וצורן סופי (גזירה קווית).

תאר בפירוט את שלבי יצירת המילה, וציין את משמעויות הצורנים הסופיים.

(2) מן השורש של המילה הַמְּדִינִיּוֹת, כתוב שם עצם שמשמעותו היא בעל מקצוע.

(3) כתוב שם פעולה בבניין כלשהו שנגזר מן השורש של המילה הַמְּדִינִיּוֹת.

ב. בכל מכבייה נבחר אחד הספורטאים לשאת את לפיד המכבייה.

לפניך רשימת מילים.

לְפִידָה לְפִידוֹן לְפִידוֹן לְפִידָה לְפִידוֹן לְפִידָה לְפִידוֹן

בחר מן הרשימה בשתי מילים שמתאימות לכנות את נושא הלפיד, העתק אותן, וליד כל מילה שהעתקת הסבר

במונחים דקדוקיים מדוע היא מתאימה לכנות את נושא הלפיד.

בהצלחה!